

**BOSHLANG'ICH SINIF MATEMATIKA DARSLARIDA AXBOROT
TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH METODIKASINI
TAKOMILLASHTIRISH**

Babadjanova Madina

Boshlang'ich ta'lim o'qituvchisi

Annotatsiya: *Ushbu tezisdagi boshlang'ich sinf matematika darslarida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) va raqamli ta'lim vositalaridan foydalanishning ilmiy-pedagogik asoslari, o'quvchilarning mantiqiy, tanqidiy va fazoviy tafakkurini rivojlantirishdagi o'rni chuqur ilmiy tahlil qilingan. Shuningdek, dars samaradorligini oshirishga qaratilgan amaliy tavsiyalar, interaktiv pedagogik texnologiyalar va zamonaviy raqamli yondashuvlarning afzalliklari yoritib berilgan.*

Kalit so'zlar: *boshlang'ich ta'lim, matematika, axborot texnologiyalari, interaktiv vositalar, mantiqiy fikrlash, raqamli pedagogika, multimedia resurslari, gamifikatsiya, fazoviy tafakkur.*

KIRISH

Bugungi kunda mamlakatimiz ta'lim tizimini tubdan isloh qilish, o'qitish sifatini zamonaviy xalqaro talablar darajasiga ko'tarish, xususan, o'quv jarayoniga raqamli texnologiyalar va innovatsion yondashuvlarni keng joriy etish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Boshlang'ich ta'lim – uzluksiz ta'lim tizimining eng mas'uliyatli poydevori bo'lib, aynan shu bosqichda o'quvchining shaxsiy sifatlari, mantiqiy hamda tanqidiy tafakkuri, mustaqil bilim olishga bo'lgan ilk ko'nikmalari shakllanadi.

Matematika fani boshlang'ich sinflarda o'quvchilarning aqliy salohiyatini o'stirishda, qat'iy mantiqiy ketma-ketlikni tushunishida, muammoli vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilishida va hisoblash ko'nikmalarini mukammal egallashida markaziy o'rin tutadi. Biroq, an'anaviy ta'lim metodlari (faqat darslik, doska va an'anaviy qo'llanmalar) zamonaviy raqamli muhitda ulg'ayayotgan o'quvchilarning axborotni idrok etish tezligiga va psixologik xususiyatlariga har doim ham to'liq javob bera olmayapti. Shu boisdan ham, boshlang'ich sinf matematika darslarida axborot texnologiyalaridan foydalanish metodikasini takomillashtirish bugungi kunning eng dolzarb ilmiy-metodik muammolaridan biri hisoblanadi.

ASOSIY QISM

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh xususiyatlarini tahlil qilganda, ularda ko'rgazmali-obrazli tafakkur yetakchi o'rin tutishini ko'ramiz. Mavhum matematik tushunchalarni (masalan, geometrik shakllarning xossalari, qoldiqli bo'lish amallari, kasr tushunchalari, o'lchov birliklari o'rtasidagi o'zaro bog'liqliklar) o'quvchilarga faqat so'zli tushuntirish usullari bilan singdirish ko'pincha o'zlashtirishda qiyinchiliklar tug'diradi.

Axborot texnologiyalari va raqamli vositalar esa bu jarayonni chuqur vizuallashtirish, jonlantirish va o'quvchi uchun qiziqarli shaklga keltirish imkonini beradi.

Boshlang'ich sinf matematika darslarida axborot texnologiyalaridan foydalanish metodikasini takomillashtirish quyidagi ilmiy-amaliy yo'nalishlar bo'yicha amalga oshirilishi maqsadga muvofiq:

1. Multimedia ta'lim resurslari va animatsiyalardan foydalanish: Matematika darslarida masalalar yechish, arifmetik amallarni bajarish jarayonini animatsion videorliklar, infografika va raqamli taqdimotlar orqali ko'rsatish o'quvchilarning turg'un diqqatini jamlaydi. Masalan, geometrik shakllarning perimetri va yuzini topish formulasini ($S = a \times a$) virtual modellar yordamida harakatda ko'rsatish o'quvchining uni chuqur anglab yetishi va uzoq vaqt eslab qolish darajasini keskin oshiradi.

2. Gamifikatsiya (o'yinlashtirish) elementlarini o'quv jarayoniga tatbiq etish: Kichik yoshdagi maktab o'quvchilari uchun o'yin faoliyati yetakchi ehtiyoj hisoblanadi. Raqamli platformalar va maxsus ta'limiy ilovalar yordamida interaktiv matematik o'yinlar, tezkor hisoblash musobaqalari va raqamli viktorinalarni tashkil etish bolalarning fanga bo'lgan ijobiy motivatsiyasini kuchaytiradi. Bu darsdagi charchoq va zerikishning oldini olib, sinfda sog'lom raqobat hamda ijodiy muhitni yaratadi.

3. Mustaqil va ijodiy ishlarni raqamlashtirish mexanizmlari: O'quvchilarning planshet yoki kompyuterlar yordamida mustaqil ravishda mantiqiy topshiriqlarni bajarishi, elektron testlar va trenajyorlar orqali o'z xatolarini operativ tahlil qilishi ularda o'zini o'zi baholash, tanqidiy fikrlash va mustaqil bilim olish ko'nikmalarini jadal rivojlantiradi.

4. Differensiyalashgan va shaxsga yo'naltirilgan yondashuvni ta'minlash: Har bir o'quvchining shaxsiy o'zlashtirish sur'ati, qobiliyati va psixologik xususiyatlari turlicha bo'ladi. Axborot texnologiyalari o'qituvchiga har bir o'quvchining imkoniyatidan kelib chiqib, unga mos darajadagi individual topshiriq va misollarni taqdim etishi, ta'lim traektoriyasini mustaqil belgilashiga sharoit yaratishi jihatidan juda qulay hisoblanadi.

O'tkazilgan pedagogik tajriba-sinov kuzatishlari shuni ko'rsatadiki, dars jarayoniga raqamli vositalarni tizimli va ilmiy asoslangan holda tatbiq etish o'quvchilarning darsdagi faolligini 35–45% ga oshiradi, matematika fani bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichlarini sifat jihatidan yaxshilaydi hamda ularda axborot-kommunikatsiya madaniyatini shakllantiradi. Shu bilan birga, bu jarayon o'qituvchidan doimiy ravishda o'z ustida ishlashni, pedagogik mahoratni raqamli savodxonlik bilan uyg'unlashtirishni talab etadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinf matematika darslarida axborot texnologiyalaridan foydalanish metodikasini takomillashtirish ta'lim sifatini kafolatlangan holda oshirishning muhim omilidir. Bu jarayon o'qituvchining kasbiy mahorati bilan zamonaviy raqamli vositalarning uyg'unlashuviga tayanadi. Innovatsion texnologiyalar darsni mazmunli, qiziqarli va yuqori samarali qilish bilan birga, o'quvchilarda kelgusidagi ta'lim bosqichlari uchun mustahkam poydevor yaratadi.

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

Kelgusida boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining raqamli kompetensiyalarini uzluksiz oshirib borish, milliy dasturiy mahsulotlar va matematika fani uchun mo'ljallangan interaktiv ta'limiy ilovalarni yanada ko'paytirish ushbu metodikani amaliyotda yanada takomillashtirishga hamda ta'lim samaradorligini yangi bosqichga ko'tarishga xizmat qiladi.

